

LA PRIMERA ESCRITURA Y LA NUMISMÁTICA

La lengua ibérica es preindoeuropea y se inscribe dentro de la unidad lingüística mediterránea, lo que justificaría ciertas semejanzas y un parentesco común con el bereber, el sardo, el etrusco o el vasco, esta última, la única lengua peninsular preindoeuropea.

Los signos de la escritura ibérica proceden del Mediterráneo oriental, pero acoplados a los valores fonéticos propios de la lengua ibérica, resultando, por tanto, un alfabeto original. El desconocimiento de la lengua ibérica impide que se puedan traducir los textos, aunque ya se conocen relaciones de nombres propios, marcas de alfareros, signos de propiedad y cuentas administrativas.

Estos documentos aparecen, en tierras valencianas, escritos en tres alfabetos distintos: el alfabeto meridional que ocupa la parte oriental de Andalucía, las tierras de Albacete, Murcia y el territorio valenciano de la Contestania; el alfabeto oriental, que se extiende por toda la costa este peninsular, y el alfabeto jónico que se limita a la comarca de Alcoi y parte de la costa alicantina.

La fuente de información más importante la proporcionan los plomos escritos, debido a la gran cantidad de signos que, a veces, aparecen en sus dos caras. En la actualidad, se han documentado 38 plomos entre los que destacan las series aparecidas en yacimientos como La Serreta, en Alcoi; la Punta de Orleyl, en Vall d'Uixó; Los Villares, en Caudete de las Fuentes; la Bastida de les Alcuses, de Moixent o el Pico de los Ajos, en Yátova.

Otros textos ibéricos aparecen también en soportes de piedra, cerámica, bronce y hueso. Entre ellos destacan el importante conjunto de inscripciones sobre piedra de Sagunt y la interesante colección de letreros ibéricos sobre la cerámica del Tossal de Sant Miquel de Lliria.

La utilización de leyendas ibéricas en las monedas ha sido una de las claves que ha permitido la lectura de la lengua ibérica, ya que se identifican, desde el siglo XVI, algunos signos relacionándolos con los nombres de las ciudades emisoras de monedas.

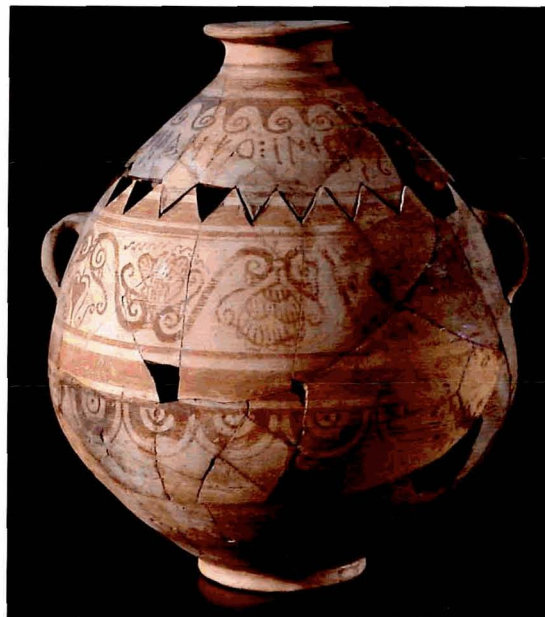
La aparición de las primeras monedas en la península Ibérica puede remontarse a finales del siglo V a.C.; sin embargo, en tierras valencianas, los talleres monetales, de Arse (Sagunt) y Saiti (Xàtiva), comienzan sus acuñaciones durante la II Guerra Púnica. No obstante, será a partir del siglo II a.C. cuando se una a estas ciudades, por un breve periodo de tiempo, la producción de otros talleres como Kelin y Kili.

Monedas emeses per la seca de Saiti.
Monedas emitidas por la ceca de Saiti.

Vas del Tossal de Sant Miquel amb inscripcions ibèriques.

Vaso del Tossal de Sant Miquel con inscripciones ibéricas.

LA PRIMERA ESCRITURA I LA NUMISMÀTICA

Monedes encunyades a la seca d'Arse.
Monedas acuñadas en la ceca de Arse.

La llengua ibèrica és pre-indoeuropea i s'inscriu dins de la unitat lingüística mediterrània, cosa que justificaria certes similituds i un parentiu comú amb el bereber, el sard, l'etrusc o el basc, aquesta última, l'única llengua peninsular pre-indoeuropea.

Els signes de l'escriptura ibèrica vénen del Mediterrani oriental, però acoblats als valors fonètics propis de la llengua ibèrica, de què resulta, per tant, un alfabet original. El desconeixement de la llengua ibera impedeix que se'n puguin traduir textos, encara que es coneixen relacions de noms

propis, marques de terrissers, signes de propietat i comptes administratius.

Aquests documents apareixen, a les terres valencianes, escrits en tres alfabetos distints: l'alfabet meridional, que ocupa la part oriental d'Andalusia, les terres d'Albacete, Murcia i el territori valencià de la Contestània; l'alfabet oriental, que s'estén per la costa est peninsular, i l'alfabet jònic que es limita a la comarca d'Alcoi i a part de la costa alacantina.

La font d'informació més important la proporcionen els ploms escrits, gràcies a la gran quantitat de signes que, a voltes, n'hi ha en les dues cares. Avui dia, s'han documentat 38 ploms entre els quals les sèries aparegudes a jaciments com La Serreta, a Alcoi; la Punta d'Orleyl, a la Vall d'Uixò; Los Villares, a Caudete de las Fuentes; La Bastida de les Alcuses, a Moixent o el Pico de los Ajos, a Yátova.

Altres textos ibèrics apareixen també en suports de pedra, ceràmica, bronze i os. Hi destaquen l'important conjunt d'inscripcions sobre pedra de Sagunt i la interessant col·lecció de rètols ibèrics sobre la ceràmica del Tossal de Sant Miquel de Lliria.

La utilització de llegendes ibèriques en les monedes ha estat una de les claus que ha permès la lectura de la llengua ibèrica, ja que queden identificats, des del segle XVI, alguns signes en relacionar-los amb els noms de les ciutats emissores de monedes.

L'aparició de les primeres monedes a la península Ibèrica pot remuntar-se a finals del segle V a.C.; tanmateix a les terres valencianes, els tallers monetals, d'Arse (Sagunt) i *Saiti* (Xàtiva), inicien les seues encunyacions durant la II Guerra Púnica. No obstant això, serà a partir del segle II a.C. quan s'afegeix a aquestes ciutats, per un breu període de temps, la producció d'altres tallers com *Kelin* i *Kili*.

Estela de Sinarcas.
Estela de Sinarcas.